
**Reactie van de Adviescommissies Intellectueel Eigendom (IE) en Burgerlijk
Procesrecht (BPR) op het LOVCH Rapport “Evaluatie limitering
processtukken
bij de civiele afdelingen van de gerechtshoven”
(zomer 2024)**

Algemeen

1. Het rapport beschrijft enkele interessante ervaringen waaruit de balie en de hoven lessen kunnen trekken bij de toepassing van de regeling. Vooral (i) dat de griffies beter moeten opletten of ingediende memories conform de limitering zijn en (ii) dat de griffies van de hoven zowel inhoudelijk als procedureel eenduidiger om moeten gaan met de verzoeken om extra pagina's.
2. Verder is het positief dat uit het rapport blijkt dat de hoven vooralsnog coulant lijken om te gaan met de paginalimitering (als je een goed verhaal hebt wordt al snel het gevraagde aantal pagina's toegestaan). Ook lijkt de limitering partijen ertoe te dwingen beter na te denken op welke onderdelen van het debat het accent te leggen, waardoor minder relevante discussies achterwege kunnen blijven.
3. Anderzijds plaatsen de Adviescommissies ook belangrijke kanttekeningen bij de evaluatie. De belangrijkste kanttekening is dat een gedegen evaluatie van de meer principiële vraag naar de voor- en nadelen én de effecten van de regeling op basis van controleerbare gegevens ontbreekt. Juist een dergelijke evaluatie achten de Adviescommissies nodig. Verder lijkt de *enige* conclusie die het LOVCH in het rapport trekt niet te worden gedragen door de respons op de enquête.

Kanttekeningen

Geen onafhankelijke evaluatie

4. Een belangrijk eerste punt van kritiek is dat de regeling is geëvalueerd door het LOVCH. Dat is hetzelfde LOVCH op wiens initiatief de regeling in 2021 is ingevoerd, ondanks sterke bezwaren van de NOVA (en vele individuele advocaten) waarover tot de Hoge Raad is geprocedeerd. Het rapport heeft dus een sterk 'slager keurt eigen vlees'-gehalte. Een meer objectieve, externe evaluatie zou overtuigender zijn geweest.
5. Zoals hierna ook zal worden toegelicht, werpt dat bijvoorbeeld een schaduw over de *enige* conclusie die in het rapport wordt getrokken op basis van de reacties op de enquête, namelijk dat de betrokken partijen 'overwegend positief' zijn over de regeling. Die conclusie lijkt bij lezing van het rapport namelijk niet voort te vloeien uit de reacties. De reacties die meer in detail (maar nog steeds in samenvatting) worden weergegeven in de hoofdstukken 3, 4 en 5 van het rapport laten veeleer zien dat de advocaten en rolraadsheren worstelen met, en kritiek hebben op, de regeling *an sich* maar ook met de wijze waarop er uitvoering aan wordt geven.

Opzet en aanpak (hoofdstuk 2)

6. Het ontbreekt in het rapport aan een heldere methodologische verantwoording van de onderzoeksopzet en in het verlengde daarvan missen wij elke cijfermatige onderbouwing van de bevindingen.
7. De evaluatie is gebaseerd op één enquête die is uitgevoerd in de zomer van 2023. Waarom juist voor de zomerperiode is gekozen is niet duidelijk. Het moge duidelijk zijn dat in deze periode veel advocaten en rolraadsheren op vakantie zijn. Het rapport vermeldt ook dat er (slechts) 91 reacties zijn ontvangen vanuit de advocatuur. Dat is erg weinig als je bedenkt dat er in Nederland bijna 19.000 advocaten zijn. Dat de enquête is verspreid in de zomer/vakantieperiode is hier ongetwijfeld debet aan. Het kan ook zijn dat de enquête niet goed is verspreid. Uit het rapport is niet duidelijk of het LOVCH heeft nagegaan of de uitzetting van de enquête door de gerechtshoven bij de lokale balies (tijdig) heeft plaatsgevonden.
8. Wat hier verder ook van zij, 91 reacties vanuit de advocatuur is een erg magere respons om een gedegen evaluatie op te baseren. Dit geldt te meer nu uit de toelichting op de reacties op blz. 4 van het rapport blijkt dat veel respondenten niet alle vragen hebben beantwoord.¹
9. Wat betreft de rolraadsheren ontbreekt informatie over hoe en wanneer de enquête is verspreid. Er staat ook niet hoeveel rolraadsheren hebben gereageerd en of dit een representatieve groep was. Er wordt in het rapport vooral gerefereerd aan reacties van het Hof Arnhem-Leeuwarden en het Hof Den Bosch. Onduidelijk is of de rolraadsheren van het Hof Amsterdam en Hof Den Haag ook (in representatieve mate) gereageerd hebben? Of sprake is van een representatieve hoeveelheid reacties is niet duidelijk.
10. Er is niet gevraagd naar de ervaringen met de afwijkende limitering van processtukken bij het Hof Den Haag in octrooizaken. In de enquête staat hier in elk geval geen vraag over.
11. Verder ontbreken relevante gegevens in het rapport, zoals:
 - het aantal zaken die onder de regeling vallen,
 - het aantal verzoeken om meer pagina's,
 - het aantal toegewezen/afgewezen verzoeken, indien minder pagina's toegestaan dan verzocht: hoeveel, aantal geweigerde processtukken
 - het aantal onderbouwde beslissingen op verzoeken
 - etc.
12. Wat betreft de controleerbaarheid zou het wellicht te overwegen zijn geweest om de reacties zelf in geanonimiseerde vorm als bijlage aan het rapport te hechten.

Voornaamste bevindingen en conclusies (hoofdstuk 3)

13. Hoofdstuk 3 bevat de belangrijkste of meest gemaakte reacties waar de hoven 'mee aan de slag zijn gegaan of in de praktijk nadere aandacht voor zullen hebben'. Van de voornaamste bevindingen zijn er vijf gedestilleerd uit de reacties vanuit advocatuur en drie gedestilleerd vanuit de reactie van de rolraadsheren.

¹ Meerdere leden van de adviescommissies IE en BPR hebben de enquête/evaluatie in Amsterdam niet zien langskomen. Bij de Adviescommissies is wel bekend dat er een bericht is verstuurd in de ressorten Den Haag en 's-Hertogenbosch, maar niet of dit ook gebeurd is in het ressort Arnhem-Leeuwarden.

14. Deze (in totaal) acht punten laten zien aan dat er stevige kritiek op de regeling is vanuit de advocatuur. De regeling is onduidelijk, wordt willekeurig toegepast, beslissingen worden (te) laat genomen en er lijkt sprake van een ongelijke behandeling van partijen in dezelfde procedure.
15. De drie punten van de rolraadsheren bevestigen het door de advocatuur opgemerkte gebrek aan duidelijkheid, tonen ook een gebrek aan alertheid, en bevestigen de willekeur in het toestaan van extra pagina's en in de consequenties die aan een te lange memorie worden verbonden.
16. Onder 3.3 staat de conclusie. Daar concludeert het LOVCH dat er 'overwegend positief' wordt gereageerd op de ingevoerde limieten. De advocatuur is echter juist niet (overwegend) positief en uit de reacties van de rolraadsheren volgt dat ook niet. Daaruit volgt enkel dat de regeling niet, althans niet eenduidig, en in elk geval verschillend wordt toegepast door de hoven. Deze conclusie komt dus over als onjuist of tenminste als kort door de bocht. Bovendien lijkt er feitelijk het nodige af te dingen op die conclusie. Immers, slechts 33 van de 91 reacties van de advocaten waren positief – een *minderheid* dus - en uit het rapport wordt niet duidelijk hoeveel rolraadsheren hebben gereageerd, en dus ook niet hoeveel raadsheren positief hebben gereageerd.
17. De overige punten onder 3.3 zijn geen conclusies, maar veeleer aanbevelingen of maatregelen die gedaan zijn c.q. getroffen worden naar aanleiding van de reacties. Kort en goed, betreft dit:
 - dat alle hoven ernaar streven de regeling uniform toe te passen en ambtshalve te toetsen.
 - o Uit de drie bevindingen gedestilleerd uit de reacties van de rolraadsheren volgt dus echter het tegenovergestelde. Hoe deze aanbeveling wordt uitgevoerd en hoe er op wordt toegezien dat dit ook gebeurt (want het gebeurde kennelijk niet) blijft onduidelijk.
 - dat de hoven er nogmaals op "zijn en worden" geattendeerd ambtshalve te letten op de lengte van de processtukken en de regels terzake lettergrootte, type etc.
 - o Dit is vrij zacht gezien het feit dat in de praktijk is gebleken dat rolraadsheren hier vaak juist helemaal niet op letten. De vraag rijst hoe in de praktijk bereikt gaat worden dat dit wel gebeurt en hoe dit praktisch kan als processtukken op papier worden ingediend. Het lijkt verstandig dit periodiek te controleren.
 - dat verzoeken om afwijking mogelijk blijven en dat er zo veel mogelijk direct op wordt beslist.
 - o De reacties toonden dus echter aan dat dit in de praktijk niet gebeurt. Afgezien van de weinig zeggende mededeling dát er zo veel mogelijk direct op wordt beslist –die regel gold echter al – wordt er niets aangedragen hoe dit probleem gaat worden opgelost.
 - dat er een nieuwe werkwijze komt voor als een memorie te lang is, te weten dat deze wordt geweigerd en de partij twee weken de gelegenheid krijgt om alsnog een memorie in te dienen die niet te lang is. Die zal dan worden geaccepteerd, tenzij dat in strijd is met de goede procesorde.
 - o Onduidelijk is wanneer dat laatste het geval is. Kennelijk kan een partij op de roldatum een te lange memorie indienen en daarmee als het ware twee

weken extra tijd 'kopen' en daarmee ook de procedure met twee weken vertragen. Dat kan met name in hoger beroepszaken in kort geding relevant zijn. Niet duidelijk is hoe hiermee om wordt gegaan.

18. Deze aanbevelingen betreffen vooral 'hick ups' in de wijze waarop de regeling in de praktijk door de hoven is/wordt uitgevoerd. De instructies om geconstateerde problemen op te lossen zijn zacht. Het LOVCH gaat de hoven 'nogmaals attenderen' op het checken van de lengte en lettertype/grootte van memories en men 'streeft naar' uniforme toepassing door de hoven van de regeling, en de partijen moeten daarover 'in gesprek blijven'. Gezien de geconstateerde problemen dient hier steviger op geacteerd te worden.
19. Belangrijkste kanttekening is echter dat een gedegen evaluatie van de meer principiële vraag naar de voor- en nadelen én de effecten van de regeling op basis van controleerbare gegevens ontbreekt, en die is juist nodig.

Reacties vanuit de advocatuur en de rolraadsheren (hoofdstukken 4 en 5)

20. In deze hoofdstukken geeft het rapport een korte samenvatting van de reacties per vraag uit de enquête. Opnieuw is dat niet controleerbaar, nu de reacties zelf niet (geanonimiseerd) bij de enquête zijn gevoegd.
21. Een belangrijk punt dat de advocaten aanstippen, is dat er een soort 'handjeklap' lijkt te ontstaan over het aantal pagina's. De indruk van advocaten is dat je altijd wel een aantal pagina's erbij krijgt als je daartoe een verzoek indient, maar wel net wat minder pagina's dan waar je om verzoekt (de regel is max 25, je vraagt er 35 en je krijgt er 30). Een toelichting op een dergelijke beslissing geven de rolraadsheren meestal niet. Een gedegen beoordeling van het verzoek lijkt niet plaats te vinden (en kan zonder kennis van het volledige dossier ook eigenlijk niet plaatsvinden). In de evaluatie (hoofdstuk 3) keert dit punt niet terug, terwijl het illustratief is voor de weinig zorgvuldige wijze waarop de regeling in de praktijk door de rolraadsheren wordt uitgevoerd.

Laatste opmerking

22. Hoewel de hoven vooralsnog coulant omgaan met de paginalimitering zit het risico erin dat die coulance gaat veranderen en het van maatwerk naar standaard-limiteringen gaat. Dat zou wel schadelijk zijn.
